

Misionár Jozef Figura SDB

Životopisné dáta

* 21. apríl 1906, Šenkvice – † 31. august 2001, Beppu-Soencho, Japonsko

Životopis

Základnú ľudovú školu (prvý stupeň) vychodil vo svojom rodisku. Gymnázium navštevoval na saleziánskom slovenskom gymnáziu v Taliansku v obci Perosa Argentina a v Šaštíne (1924 – 1926). Saleziánsky noviciát si vykonal v rokoch 1926 – 1927 v Radne (Slovinsko). Teologické štúdiá absolvoval v Turíne v Taliansku (1932 – 1935). Za kňaza bol vysvätený 7. júla 1935. Hneď na to si u hlavných predstavených, podľa vzoru svojho brata, podal žiadosť o misie. Ako misionár pôsobil v Japonsku v Mijazaki, Mijakonodžó, Oita, Kawasaki, Kitsuki, Tokio a Beppu-Soencho. V úlohe direktora pôsobil v Mijazaki, v Tokiu-Suginami v rokoch 1954 – 1959, v Tokiu-Kokubunji v rokoch 1960 – 1964 a v Kawasaki v rokoch 1964 – 1966.

Počas druhej svetovej vojny bol ako Európan určitý čas i Japoncami väznený v koncentračnom tábore. Aj keď sa prioritne venoval výchove mladých na saleziánskych školách a vo farnostiach, bol i publikačne činný a prispieval do viacerých exilových slovenských časopisov. Vďaka finančnej pomoci amerických Slovákov postavil a opravil v Japonsku viacero kostolov a saleziánskych škôl (opísal to vo svojej autobiografii, ktorá vyšla v roku 1985 pod názvom *Spod Tatier pod Fudžijamu*). Bol starším bratom saleziánskeho misionára Antona Figuru, ktorý pôsobil na Kube, Haiti a v Dominikánskej republike. Misionárom bol 65 rokov.

Misijný ošial

Začal by som textom od nedávno zosnulého kardinála Jozefa Tomka, ktorý mal v Cirkvi na zodpovednosti „rezort“ evanjelizácie a misií:

„Je mimoriadne pozoruhodné, že rodiace sa saleziánske dielo na Slovensku vedelo uvoľniť relatívne mnoho schopných kňazov a bratov pre misionársky apoštolát na všetkých kontinentoch.“

(Jozef kardinál Tomko)

Ak máme povedať jednu z hlavných charakteristík začínajúceho saleziánskeho diela na Slovensku, tak je to popri životaschopnosti aj misijnosť. Saleziáni ešte nemali vybudované skoro žiadne štruktúry v domovine, a už veľkodušne púšťali svojich členov do misií. Andrej Šoltýs, Jozef Kusý, Ľudovít Suchán, Štefan Foltín, Martin Križan, Ján Šutka a mnohí iní si totiž silno uvedomovali, že sú súčasťou omnoho väčšieho príbehu ako bol ten slovenský!

A jedným z tých prvých je aj don Jozef Figura. On bol jeden z tých prvých chlapcov, ktorých vybrali a do Perosy Argentína priviedli klerici Sersen a Hlubík. Svoje skúšky a výber opisuje takto: *„V polovici júla 1922 prišla zo Špačinciev pohľadnica, aby som ta prišiel v stanovený deň na prijímacie skúšky. Šiel som sám. Salezián Ján Hlubík ma čakal a zaviedol ma hneď do Sersenovho domu a predstavil ma mamičke klerika Sersena. Tá si ma premerala od hlavy do päty, podala mi hneď metlu a kázala mi, aby som jej pozametal dvor. Dva razy mi nebolo treba hovoriť. Dal som dolu kabát, vysúkal som si rukávy a poprosil som o krhlu. Krhlou som popolieval dvor, aby sa neprášilo, dal som sa do zametania a za štvrt hodiny som bol hotový. Mamičke klerika Sersena sa to zapáčilo. Keď videla, že mám na rukách mozole, pýtala sa ma, odkiaľ som a čo robím. Povedal som jej, že otec mi padol vo vojne, matka je vdova, a že ako najstarší syn robím na hospodárstve. Keď si ma vypočula, milo sa na mňa usmiala a povedala: - Synku, saleziáni potrebujú robotných ľudí. Včera tu bolo pár šuhajov z Bratislavy a z Nitry, ale sa mi nepozdávali. Boli pekne vyobliekaní, ale mozole ako ty na rukách nemali... No a teraz choď do izby na skúšku. V izbe ma za stolíkom čakal velebný pán František Sersen, klerik, ktorý študoval za kňaza v Ríme na Gregoriánskej univerzite. Zdal sa mi trochu prísny a vážny, no napodiv nemal som vôbec strach. Najprv mi dal vypočítať čosi z matematiky a potom sa ma začal vypytovať na rodinu, ako som sa dozvedel o saleziánoch, či som čítal niečo o don Boskovi, o Dominikovi Saviovi a pod. Odrazu som si spomenul, že pred dvoma rokmi som našiel u dedka Prikryla starú ošúchanú knižku, bol to životopis Jána Boska od slovenského kňaza, preláta Pavla Jedličku. Klerik Sersen sa ma pýtal, či sa pamätám, kedy sa narodil don Bosko. Poplietol som si roky a namiesto 1815 som povedal 1585. On sa usmial, ešte sme chvíľu rozprávali a potom ma prepustil, že v priebehu týždňa dá matke vedieť, či som prijatý alebo nie. Keď som sa lúčil s mamičkou Sersenovou, s úsmevom mi povedala: Neboj sa, synku, iste si na skúške dobre obstará, bude z teba dobrý salezián. Dnes sa mi vidí, že som v Špačinciach robil dve prijímacie*

skúšky: neúradnú u mamičky Sersenovej a úradnú u jej syna. Vonku som znovu stretol klerika Jána Hlubíka, na kúsok ma odprevadil, pozdravil ma: „Do skorého videnia!“ a rozlúčili sme sa.

Dvojitá skúška dopadla samozrejme dobre a pre Jozefa Figuru sa začalo opravdivé saleziánske dobrodružstvo. Do Turína a neskôr do Perosy Argentina cestovali chlapci vlakom. Don Figura si cestu na celý život veľmi dobre zapamätal, lebo sa počas nej v Benátkach stratil a zmeškal vlak. Ešte predtým však zažili aj vtipnú udalosť u saleziánov vo Viedni. *„Tu sme spali a vo veľkej spálni zažili veselú príhodu. Dvaja-traja z nás nevideli ešte nikdy elektrické osvetlenie, ktoré vtedy na slovenskom vidieku nebolo. Poznali iba petrolejové lampy, ktoré sa zhasínali tým, že sa do nich fúklo. Boli sme veľmi unavení, bolo už desať hodín, ale svetlá ešte horeli. Jeden chlapec odkiaľsi od Holiča mal práve nad posteľou svetlo, podobalo sa to petrolejovej lampe. Chcel ho sfúknuť, a preto začal hádzať do lampy klobúk. Myslel si, že prievan, ktorý tým narobí, zhasne lampu. Nanešťastie klobúk narazil do lampy tak, že žiarovka s veľkým výbuchom praskla. Nastrašený klerik Hlubík vbehol do izby a keď videl čo sa stalo, nevedel či sa má smiať nad negramotnosťou kamaráta alebo nás hrešiť.“*

Na ceste sa chlapci učili aj prvé slovíčka a vety z taliančiny. Vo Vercelli sa Jožko Figura chcel ukázať ako gentleman a pri vystupovaní chcel pomôcť s kufrom jednej talianskej slečinke.

Nechtiac jej ale stúpil na nohu. *„Išiel som sa jej ospravedlniť, ale namiesto scusi (prepáčte), som jej povedal con permesso (s dovolením). Slečinka sa naštvála, zlostne zaškúlila a vylepila mi hlučné zaucho so slovami: Birbante! (ničomník). A tak namiesto jednej líry za pomoc som schytil facku.“*

Nakoniec však šťastne dorazil do Turína a v Perose začal gymnaziálne štúdiá. Tie dokončil neskôr v Šaštíne, kde saleziáni dostali k dispozícii prvý dom a národnú svätyňu. Jozef potom prežil aj noviciát v Radne (Slovinsko) a stal sa saleziánom. Počas štúdií teológie v Turíne pocítil po prvý raz misijné povolanie. Keď o tom napísal predstaveným, rozumne ho nechali doštudovať teológiu a po kňazskej vysviacke mu ako misijnú krajinu určili Japonsko. A tak sa od

24. novembra 1936 stala táto krajina jeho druhou domovinou. Keď sa povie Japonsko, všetci si pomyslíme na náročný jazyk. Musel sa s tým popasovať aj don Figura. Hovorieval: „Hodili ma do vody, musím plávať.“ Mal tiež zásadu: „Hovoriť, hovoriť!“ Vzniklo pritom množstvo humorných situácií, ale on sa neprestal pýtať: „Kore wa nan des ka?“ (čo je toto?). Veľmi dobrú radu mu dal misionár don Cimatti, ktorého volali japonský don Bosco: „Jožko, nedri sa tú japončinu po nociach, aby si sa nezbláznil. Spi pekne 8 hodín. A jedz, čo ti dajú!“

Život v Japonsku išiel ďalej, až prišla 2. svetová vojna. Zažili spojenecké bombardovanie, ale aj japonský koncentračný tábor, kde ako Európania museli byť internovaní. Keď sa skončila vojna, začali znova stavať zborené a zhorené kostoly, škôlky a školy. Dielo išlo dopredu a don Jozef Figura sa stal riaditeľom gymnázia v Mijazaki a neskôr aj na remeselníckej škole v Tokiu. Tam

zažil jednu veľmi smutnú udalosť, keď im zhorela drevená budova školy a pri záchrane detí zahynuli aj dvaja spolubratia saleziáni. V roku 1964 sa mu po 30 rokoch podarilo navštíviť matku a spolubratov v Československu. Na železničnej stanici v Bratislave sa tajne stretáva s bývalým provinciálom donom Jozefom Bokorom, ktorého považuje najprv za dedka. Na návšteve zažije krásne stretnutia, ale vidí aj veľké utrpenie spolubratov pod komunistickou diktatúrou. To ho naplňa smútkom a vedie k modlitbe.

Po návrate do Tokia zažije ďalší šok. Cez prázdniny idú s chlapcami na výlet na chatu do hôr. Keď vystúpia na konečnej, jeden im chýba. Toto je ináč nočná mora všetkých saleziánov pri cestovaní s mladými. A don Jozef Figura si hneď spomenul na svoje stratenie sa. Volajú na predchádzajúcu stanicu, ale tam nikoho nevideli. Zrazu im volajú z Takajamy, že robotníci, ktorí opravovali trať, našli nejakého chlapca, ktorý veľmi plakal, že vypadol z vlaku a skotúľal sa do priekopy. Bol to ten najživší chlapec, ktorý šiel medzi dva vozne a tam ho tlak vzduchu hodil do priekopy. Mal veľké šťastie, ale don Figura aj tak veľmi ďakoval jeho anjelovi strážnemu.

Don Figura zažil ešte veľa silných príbehov v Japonsku, ktoré zapísal do svojej autobiografie *Spod Tatier pod Fudžijamu*. Ak si to chcete prečítať, v každej saleziánskej knižnici sa určite jeden exemplár nájde. Je to veľmi „nebezpečné“ čítanie, lebo ak večer začnete čítať, veľa sa nevyspíte!

